

Zvyšování informační gramotnosti středoškoláků je prevencí proti informační válce

Praha 2. 9. 2021

Informační gramotnost hraje v dnešní internetové době stále důležitější roli. Informace jsou dostupnější než kdykoliv předtím, ale ne všechny jsou relevantní nebo pravdivé. Vyhledávání potřebných informací, jejich vyhodnocení a následné smysluplné využití může být pro některé jedince problematické, a tak dochází k šíření fake news, hoaxů či neověřených vědeckých poznatků. Na tuto problematiku se proto zaměřili experti Masarykovy univerzity v Brně, kteří vyvíjejí systém virtuálního učebního prostředí a výzkumných nástrojů pro středoškolské studenty. Technologická agentura České republiky (TA ČR) podpořila projekt téměř dvěma miliony korun v Programu ÉTA.

Motivací projektu je rozvoj univerzitního mash-up virtuálního prostředí a výuka informační gramotnosti středoškolských studentů. Projekt rozvíjí schopnosti učení v online prostředí a informační gramotnost. Ta představuje zásadní kompetenci pro sociální i ekonomickou adaptabilitu, vlastní rozvoj a vzdělávání.

Takové vzdělávání bude dostupné ve dvou možných variantách. První je kurz pro středoškolské studenty v rámci vyučování. Druhá varianta je připravena pro samostatné studenty, kterým se vzdělávání v oblasti informační gramotnosti nedostává. Pro zahrnutí kurzu do učebního plánu školy připraví výzkumný tým metodiku. Dalším výstupem projektu bude i sdílení poznatků popularizačními i odbornými výzkumnými články.

„Informační gramotnost je schopnost kreativně a současně kriticky pracovat s informacemi v celém jejich životním cyklu – od analýzy a evaluace informací přes jejich tvorbu až po rozměr etické a efektivní komunikace. Patří dnes mezi stěžejní témata, která se objevují v dokumentech Evropské komise i Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Ve středoškolském kurikulu je přitom silně marginalizovaná nebo zcela opomíjená. Její rozvoj není podpořen existencí adekvátního vzdělávacího materiálu,“ uvedl Petr Konvalinka, předseda TA ČR.

Výzkumníci museli reflektovat změny, které na projektu nastaly s ohledem na epidemiologickou situaci a uzavření škol. Pandemie změnila možnosti a pravděpodobně i požadavky na fungování kurzu, jehož vývoj je předmětem projektu. Původní předpoklad byl takový, že od poloviny března 2020 začne na školách výzkum založený na speciálně navržené etnografické metodologii. Klíčovými milníky v rámci projektu byl vlastní vývoj vzdělávacího obsahu a tvorba portálu, který dnes mohou volně využívat učitelé z celé ČR. Řešitelé chtěli zkoumat, jakým způsobem ve školní výuce jednotliví učitelé s kurzem pracují, co si upravují, jakým způsobem na kurz reagují studenti a jak je zasazen do

Mgr. Veronika Dostálová

tisková mluvčí TA ČR

T: 721 588 025, E: veronika.dostalova@tacr.cz

výuky. Takto získaná etnografická data chtěli využít pro evaluaci kurzu a návrh na jeho případné zlepšení. Nástup pandemie ale způsobil, že bylo v podstatě vyloučené se do škol na pozorování dostat a bylo tak třeba zásadním způsobem změnit celou organizaci práce. Musely se významně omezit některé plánované aktivity, jiné byly zcela zrušeny. „*Situace ohledně covid-19 tedy na jedné straně významně omezila spektrum výzkumných nástrojů, ale současně nabídla možnost investovat čas do rozšiřování webu a rozšiřování spektra vzdělávacích objektů a nástrojů,*“ doplnil Michal Černý.

Zlepšení informační gramotnosti uchazečů o přijetí na vysoké školy se může kladně projevit v mnoha ohledech – vyšší studijní úspěšnosti i budoucím působením ve vědě a výzkumu. Zvýší se také povědomí širší veřejnosti o informační gramotnosti, což může mít pozitivní vliv na počet uchazečů oboru informační studie a knihovnictví (ISK). „*Umožní nám rozvíjet virtuální učební prostředí a efektivněji vytvářet online kurzy vyšší kvality. Budeme také moci testovat námi navržené know-how v oblasti výzkumu studijního chování na specifické skupině uživatelů a dále výzkumně popisovat informační a studijní chování žáků v online prostředí. Projekt nám také umožní efektivněji zapojit studenty do tvorby obsahu i výzkumné činnosti,*“ vysvětlil Michal Černý z Katedry informačních studií a knihovnictví na FF MU.

Mgr. Veronika Dostálová

tisková mluvčí TA ČR

T: 721 588 025, E: veronika.dostalova@tacr.cz